

positie. Hij kon te voorschijn brengen, wat anderen onthouden werd. In 1888 (Juli) vroeg een mijner vrienden, die zich bezig hield met eene biographie en eene bibliographie van Potgieter, aan de zuster, die den dichter zoo trouw bijstond gedurende heel zijn leven, of hij bij zijne studie gebruik zou mogen maken van Potgieter's aantekeningen of andere schriftelijke dokumenten, die licht zouden kunnen verspreiden over sommige duistere punten in zijn leven. Het werd hem gladaf geweigerd. Men verwees hem naar wat over Potgieter in druk was verschenen. Hij schreef deze weigering toe aan het prijzenswaardig verlangen van Potgieter's zuster, om in den gedachtenkring van haar edelen broeder te blijven. Deze wilde nooit over zijn persoon of zijn verleden spreken. Uit de *Bibliographie* van den heer J. H. Groenewegen blijkt intusschen, dat men hem met „heuschheid” Potgieter's aantekeningen en cahier's met onuitgegeven verzen heeft ter hand gesteld.

Deze bevoorrechting den heer J. H. Groenewegen als eene wetenschappelijke verdienste aan te rekenen, zou wat ver gaan. Uit de hem toevallig verleende gunst is hoegenaamd geene verdienste voor hem zelve af te leiden. Juist daarom ware het te wenschen geweest, dat de heer J. H. Groenewegen in zijn *Voorbericht* op minder verwaten toon gesproken hadde. Hij voelt zich „genoopt op te merken, dat er weliswaar veel over den genialen dichter en prozaschrijver is bespiegeld, doch dat die beschouwingen . . . hem niet geheel doen kennen.” Hiermede is aan den arbeid van mannen als Zimmerman, P. N. Muller, Busken Huet en zoovele anderen een brevet van onvolkomenheid gegeven, en kondigt de heer J. H. Groenewegen een nieuw tijdvak in de Potgieteriologie aan.

Voorts geeft deze zelfde heer te kennen, dat wij allen, omdat zijne *Bibliographie* verscheen, op nieuw met onze studiën

moeten beginnen. Wij behooren te vragen naar „de stof, die behandeld moet worden.” Hij verzekert daarom in zijn werk op deze vraag „een antwoord gegeven (te hebben) naar eisch en volkomen”. Het is recht aangenaam, dit vooraf van den schrijver der *Bibliographie* te vernemen. Daar er voorloopig nog wel geene kans op eene „wetenschappelijke” — de heer J. H. Groenewegen heeft in dit *Voorbericht* een verbazend druk gebruik gemaakt van het adjektief wetenschappelijk — op eene „wetenschappelijke” editie van Potgieter's werken, zal men zich voorloopig moeten „behelpen” (sic) met die van Zimmerman. De heer J. H. Groenewegen heeft de goedheid aan dit ongerief tegemoet te komen door zijne *Bibliographie*. Zijne aanvulling is „deugdelijk” — hij zegt het zelf.

Hij herinnert, dat er eigenlijk niets goeds op het gebied der bibliographie van Potgieter is geschreven, dan eene onuitgegeven lijst door Potgieter en Zimmerman in 1863 opgesteld en de beide *Registers* op *de(n) Gids*. Plechtig klinkt nu de verklaring des heeren J. H. Groenewegen: „Een derde bijdrage, van eenige wetenschappelijke waarde althans, bestaat niet.” Uit deze vrijmoedige verklaring blijkt treffend welk eene ontzaglijke „wetenschappelijke” waarde de heer J. H. Groenewegen aan zijn eigen opstel hecht. En als om de kroon op zijn werk te zetten, verklaart hij, na al den lof zich zelve toegezwaard, dat zijn boek voor niet meer dan een bescheiden proeve moet gehouden worden. Het is een treffend verschijnsel een auteur te ontmoeten, die op den arbeid van zijne voorgangers smaalt, die zijn eigen onderzoek: „naar eisch en volkomen” noemt, die zijn boek de eigenschap der „deugdelijkheid” toeschrijft, en toch met eene gemaakte *modestie de convenance* ten slotte van „bescheiden proeve” durft spreken.